

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi K. z siedzibą w K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie

pod sygn. akt I ACa 1894/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 maja 2025 r.

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt I ACa 1894/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. przyznaje skarżącemu K. z siedzibą w K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych, za okres od 17 lipca 2023 r. do 13 maja 2025 r.;

III. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie, nie później niż w terminie miesiąca od dnia doręczenia odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania, terminu rozpoznania sprawy o sygn. akt I ACa 1894/23;

IV. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego K. z siedzibą w K. kwotę 200 (dwieście) zł tytułem uiszczonej opłaty sądowej od skargi;

V. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego K. z siedzibą w K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z 22 stycznia 2025 r. r.pr. M. K. – pełnomocnik K. z siedzibą w K. (dalej: „Skarżący”) wniosła o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt I ACa 1894/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zlecenia podjęcia stosownych działań w sprawie;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pełnomocnik Skarżącego wskazała, że w sprawie apelacja Skarżącego z 29 maja 2023 r., złożona od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 13 kwietnia 2023 r., I C 2593/20, wpłynęła do tego sądu 30 maja 2023 r. Ponadto, że w sprawie apelację złożył również interwenient uboczny. Powyższe apelacje wraz z aktami sprawy wpłynęły do sądu II instancji 5 lipca 2023 r. Dalej, że od chwili wpływu powyższych środków odwoławczych Sąd Apelacyjny w Krakowie, pomimo upływu niemal 2 lat, nie podjął czynności w sprawie. W szczególności nie wyznaczył terminu rozprawy. Jediną czynnością, która została w sprawie podjęta to doręczenie stronom odpisu apelacji oraz odpowiedzi na nie.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia przyznania na rzecz Skarżącego mniejszej kwoty. Uzasadniając swoje stanowisko Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał m.in., że sprawa Skarżącego wpłynęła do sądu 10 lipca 2023 r. Tego samego dnia został wylosowany sędzia referent. 17 listopada 2023 r. zarządzono doręczenie odpisów apelacji, a po wpłynięciu odpowiedzi na apelację zarządzono złożenie akt w archiwum w oczekiwaniu na termin rozprawy.

Uzupełniając Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał na braki kadrowe, z którymi zmagają się I Wydział Cywilny Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wskazując, że dla sprawnego orzekania niezbędna jest liczba 22-23 orzeczników, zaś w okresie objętym skargą wydział składał się z 19 osób. Do grupy tej należeli m.in. Prezes Sądu, Przewodnicząca Wydziału, Zastępca Przewodniczącego Wydziału oraz trzech sędziów wizytatorów tj. sędziowie funkcyjni, posiadających zmniejszony – z tytułu pełnionej funkcji – wpływ do referatu spraw. Co więcej, przez dłuższy czas wydział faktycznie składał się z 14 orzeczników. Podnosząc powyższe, Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał również, że w roku 2020 z I Wydziału Cywilnego odeszło 3 sędziów, co wywołało konieczność podziału spraw z ich referatów pomiędzy pozostałych sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt I ACa 1894/23,

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie tej doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy apelacja interwenienta ubocznego wpłynęła do Sądu Okręgowego w Krakowie 29 maja 2023 r., a apelacja Skarżącego 30 maja 2023 r. Następnie, 10 lipca 2023 r. akta wraz z apelacjami wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Tego samego dnia wylosowany został do sprawy sędzia referent. 17 lipca 2023 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji pozostałym stronom. 22 sierpnia 2023 r. do sądu wpłynęła odpowiedź na apelację Skarżącego oraz odpowiedź na apelację interwenienta ubocznego, a 24 sierpnia 2023 r. odpowiedź interwenienta ubocznego na apelację Skarżącego. Następnie, zarządzeniem z 4 września 2023 r. złożono akta w archiwum w oczekiwaniu na termin rozprawy.

Zdaniem Sądu Najwyższego w sprawie doszło do zjawiska przewlekłości postępowania. Sam fakt, iż w sprawie – mimo upływu 22 miesięcy od daty wpływu do sądu II instancji – nie udało się wyznaczyć terminu pierwszej rozprawy w szczególny sposób tego dowodzi. Co więcej, również złożenie przez Skarżącego skargi nie wpłynęło na sposób procedowania sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Przepisy u.s.p.p. nie określają, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy. Oceniając, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 u.s.p.p. Zgodnie z nimi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia

Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W okolicznościach sprawy brak jest jakichkolwiek czynności sądu lub stron postępowania, która wyjaśniałaby tak długi czas oczekiwania na rozprawę apelacyjną.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na podnoszoną w odpowiedzi na skargę kwestię sytuacji kadrowej Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Wskazywane braki kadrowe wynikają ze złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym, ponieważ to na władzach państwowych spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podjąć rozstrzygnięcie spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17). Niemniej jednak powołane okoliczności są całkowicie niezależne od Skarżącego tym bardziej, iż ten w realiach przedmiotowej sprawy swoim zachowaniem nie przyczynił przyczynili się do wydłużenia czasu jego trwania. Sygnalizowane trudności – choć z punktu widzenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie mają charakter obiektywny – nie powinny zatem blokować, przez tak długi okres, sprawnego prowadzenia postępowania.

Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt I ACa 1894/23 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zaleca jej wyznaczenie nie później niż w terminie miesiąca od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

Stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie pierwsze u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł, zaś bazowa wysokość sumy pieniężnej, przyznawanej od Skarbu Państwa, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania (art. 12 ust. 4 zdanie drugie u.s.p.p.). Z tych również względów Sąd Najwyższy przychylił się do wniosku Skarżącego, przyznając mu sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwóch tysięcy pięciuset) zł. Stosownie

do art. 12 ust. 4 zdanie piąte u.s.p.p., zasądzona suma pieniężna została przyznana za okres, w którym została stwierdzona przewlekłość postępowania sądowego, a zatem za okres: 17 lipca 2023 r. do 13 maja 2025 r.

W ślad za art. 17 ust. 3 u.s.p.p. sąd uwzględniając lub odrzucając skargę z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę. Zważywszy, iż w przedmiotowej sprawie skarga została uznana za zasadą, należało z urzędu zwrócić Skarżącemu uiszczoną przez niego opłatę od złożonej skargi.

Koszty postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika Skarżącego, będącego radcą prawnym, zostały ustalone stosownie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935) na kwotę 240 zł, i orzeczone na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[J.M.]

[a.ł]